

POSTANOWIENIE

19 lipca 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Kamil Zaradkiewicz

na posiedzeniu niejawnym 19 lipca 2024 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa K. N.
przeciwko Szpitalowi w K.
z udziałem interwenienta ubocznego S. S.A.
o ochronę dóbr osobistych,
na skutek skargi kasacyjnej K. N.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie
z 14 listopada 2022 r., I ACa 85/19,

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) zasądza od K. N. na rzecz Szpitala w K. kwotę 5 400 (pięć tysięcy czterysta) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia orzeczenia powodowi do dnia zapłaty.**

[SOP]

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 14 listopada 2022 r. Sąd Apelacyjny w Krakowie, w sprawie z powództwa K. N. przeciwko Szpitalowi w K. przy interwencji ubocznej po stronie pozwanej S. S.A. o ochronę dóbr osobistych, na skutek apelacji powoda od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie z 20 września 2018 r. oraz zażalenia interwenienta

ubocznego na rozstrzygnięcie o kosztach zawarte w punkcie III tego wyroku zmienił punkt I sentencji wyroku Sądu I instancji w ten sposób, że nadał mu treść: „zasądza od strony pozwanej Szpitala w K. na rzecz powoda K. N. kwotę 10.000 zł (dziesięć tysięcy złotych) z ustawowymi odsetkami od dnia 26 lipca 2014 r. do dnia zapłaty, a w dalej idącym zakresie oddala powództwo” (pkt 1.), oddalił apelację w dalej idącym zakresie (pkt 2.), oddalił zażalenie (pkt 3.), zasądził od powoda na rzecz strony pozwanej kwotę 8640 zł tytułem kosztów postępowania apelacyjnego (pkt 4. wyroku), oddalił wniosek interwenienta ubocznego o zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego (pkt 5.).

Pozwana wniosła skargę kasacyjną od wyroku Sądu II instancji, zaskarżając go w części, tj. w zakresie punktów 2. i 4. oraz wnosząc o uchylenie zaskarżonego wyroku w zaskarżonym zakresie, zniesienie postępowania objętego nieważnością postępowania i przekazanie sprawy Sądowi II instancji do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania za wszystkie instancje, z uwzględnieniem postępowania kasacyjnego.

Uzasadniając wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania pozwana wskazała, że skarga jest oczywiście uzasadniona, ponieważ zaskarżony wyrok został wydany w warunkach nieważności postępowania z uwagi na rozpoznanie apelacji powoda od wyroku Sądu I instancji przez Sąd II instancji, którego skład nie został należycie obsadzony, bowiem sędzia Sądu Apelacyjnego w Krakowie X. Y., orzekający w niniejszej sprawie, powołany został na to stanowisko na skutek rekomendacji Krajowej Rady Sądownictwa, której kształt został określony ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r. poz. 3).

Pozwany złożył odpowiedź na skargę kasacyjną, w której wniósł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ewentualnie o jej oddalenie oraz o zasądzenie od powoda na swoją rzecz kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Argumentacja przedstawiona przez powoda w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania stanowi niedopuszczalną próbę podważania ważności nominacji sędziowskiej sędziego, który rozpoznał apelację powoda od wyroku Sądu I instancji, a tym samym podważenia statusu sędziego X. Y. jako sędziego Sądu Apelacyjnego w Krakowie.

Badanie ważności lub skuteczności aktu ustrojowego powołania sędziego przez Prezydenta RP oraz wynikającego z niego stosunku ustrojowego łączącego sędziego z Rzeczpospolitą Polską – odrębnego od stosunku służbowego – nie jest dopuszczalne w jakimkolwiek postępowaniu przed sądem lub innym organem państwowym. Powołanie sędziego na urząd następuje bezpośrednio na podstawie art. 179 Konstytucji RP oraz stanowi podstawę prawno-konstytucyjnego (ustrojowego) stosunku, który jako taki nie może być przedmiotem kontroli sądowej (zamiast wielu zob. np. postanowienie SN z 30 kwietnia 2024 r., I NWW 60/24). Wynika to z faktu, iż powołanie na urząd sędziego wiąże się ze skutkiem w postaci powierzenia sędziemu sprawowania czynności o władczym charakterze z zakresu wykonywania władzy sądowniczej, do których kompetencje wywodzi sędzia wprost z norm konstytucyjnych, w których zakotwiczona jest jego inwestytura. Obowiązkiem każdego sędziego powołanego na urząd przez Prezydenta Rzeczypospolitej, korzystającego w ten sposób z przysługującej mu prerogatywy, jest wymierzanie sprawiedliwości. Służba ta znajduje nienaruszalne podstawy w trwałości i niepodważalności aktu prezydenckiego powołania (art. 179 w zw. z art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, zob. postanowienie SN z 29 stycznia 2024 r., I USK 95/23).

Jak wskazuje TK, „powoływanie sędziów ma charakter kompetencji zakotwiczonej bezpośrednio w art. 179 Konstytucji, dla którego interpretacji istotne znaczenie ma kwalifikacja jej jako prerogatywy, oraz w art. 126 ust. 1 Konstytucji w zakresie, w jakim stanowi, że Prezydent jest najwyższym przedstawicielem Rzeczypospolitej Polskiej” (wyrok TK z 24 października 2017 r., K 3/17, OTK ZU A/2017, poz. 68; zob. też wyroki TK: z 20 kwietnia 2020 r., U 2/20, OTK ZU A/2020, poz. 61; z 16 maja 2024 r., U 1/24, OTK ZU poz. 47/A/2024; postanowienie TK z 23 czerwca 2008 r., Kpt 1/08, OTK ZU nr 5/A/2008, poz. 97). W zakresie odnoszącym

się do aktu nominacyjnego, art. 179 Konstytucji RP jest stosowany bezpośrednio jako samoistna podstawa prawna aktu urzędowego Prezydenta.

Akt głowy państwa o powołaniu na urząd sędziego nie podlega weryfikacji wobec braku odpowiedniego trybu, a taki musiałby wprost wynikać z norm rangi konstytucyjnej, skoro dotyczyłby oceny i ewentualnej ingerencji w kompetencje innego organu określone i ukształtowane wprost w Konstytucji RP. Brak takich norm pozwalających na ocenę i weryfikację ważności bądź skuteczności aktu powołania sędziego oznacza, iż żaden inny organ władzy publicznej, w tym żaden sąd, nie może sobie przypisać ani wprost, ani pośrednio, tj. przez podważanie systemowe niezależności sędziowskiej, takich kompetencji (tak wprost TK w wyroku z 10 marca 2022 r., K 7/21, OTK ZU, poz. 24/A/202; zob. też np. postanowienie SN z 25 listopada 2022 r., II CSKP 426/22). Stanowiłoby to oczywiste i rażące naruszenie standardu praworządności w jej prawdziwym i rzeczywistym wymiarze, tj. określonym w art. 7 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Zgodnie z tym przepisem każdy organ władzy publicznej, a zatem także każdy sąd, obowiązany jest działać, a zatem wykonywać przyznane mu władztwo jedynie na podstawie wyraźnej kompetencji wynikającej z odpowiednich przepisów – na podstawie zatem i w granicach prawa. Jednocześnie kompetencji żadnego organu, w tym sądu, nie wolno nie tylko mu przypisywać bez wyraźnej podstawy normatywnej, ale nawet domniemywać. Odnosi się to również do kompetencji sądu, który nie może jej w tym zakresie wywodzić z ogólnej funkcji wymiaru sprawiedliwości.

Brak kompetencji do oceny lub weryfikacji skuteczności powołania na urząd sędziego oznacza, iż działanie zmierzające do osiągnięcia rezultatu „weryfikującego” poprzez przypisanie sobie przez jakikolwiek organ władzy publicznej, w tym przez sąd, wprost lub pośrednio, kompetencji tego rodzaju, jest zakazane. *Nota bene* dotyczy to także weryfikacji, na etapie po powołaniu, aktów nieprzypadkowo chronologicznie poprzedzających samo powołanie, a zatem w szczególności uchwały Krajowej Rady Sądownictwa o przedstawieniu kandydata na urząd sędziego. Taka bowiem uchwała poprzez przedstawienie kandydata na sędziego Prezydentowi RP wywołała ostateczny skutek. Powołanie z kolei skutkuje powstaniem nowego stanu prawnego i statusu osobowego (ukształtowanego

konstytucyjnie) funkcjonariusza publicznego, jakim jest sędzia, a w związku z tym odpadnięciem możliwości weryfikacji uchwały nawet wówczas, gdyby miała być ona oceniana na wcześniejszym etapie, tj. przed podjęciem decyzji przez głowę państwa. Kolejność obu aktów procedury nominacyjnej, tj. przedstawienia kandydata przez KRS oraz powołanie na urząd sędziego w świetle art. 179 Konstytucji RP nie jest przypadkowa. Akt Prezydenta RP zamyka i wieńczy proces nominacyjny w sposób nieodwracalny, a ewentualnym trybem pozwalającym na podważenie statusu sędziego (jednak nie z uwagi na procedurę nominacyjną), jest ten, przewidziany w art. 180 ust. 2 Konstytucji RP. Nieprzypadkowo też art. 180 ust. 1 Konstytucji stanowi o nieusuwalności sędziego, a w istocie skutek równoważny usunięciu sędziego byłby osiągnięty pozakonstytucyjnym trybem poprzez umożliwienie weryfikacji procedury nominacyjnej, w tym także jedynie poprzez wskazanie istnienia rzekomego „instytucjonalnego braku niezależności” sędziego. Stabilność urzędu sędziego i niepodważalność czynności orzeczniczych z powodu trybu nominacyjnego nie stanowią wartości „samych dla siebie”, czy też służących nieuzasadnionej ochronie indywidualnego stosunku pracowniczego sędziego, lecz prowadzą do urzeczywistnienia konstytucyjnego prawa do sądu (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP).

De constitutione lata tylko sposób powoływania tzw. sędziowskiej części Krajowej Rady Sądownictwa według standardu tzw. łańcucha demokratycznej legitymizacji tego organu (zob. np. postanowienie niemieckiego Federalnego Sądu Konstytucyjnego z 15 lutego 1978 r., BVerfGE 47, 253 [273]), odpowiada wymaganiom konstytucyjnym, wynikającym bezpośrednio z art. 2 i art. 4 ust. 2 Konstytucji RP. Zgodność z Konstytucją obecnego modelu wyboru kandydatów z uwagi na sposób wyboru tzw. sędziowskiej części KRS wzmocniło domniemanie konstytucyjności w wyroku TK z 25 marca 2019 r., K 12/18 (OTK ZU poz. 17/2019). Krajowa Rada Sądownictwa wybierana w trybie i na zasadach określonych po 2017 r. stanowi KRS dysponującą taką demokratyczną legitymacją. Tej legitymacji nie mają natomiast sędziowie jako grupa zawodowa, choćby z tego względu, iż dokonywali przed 2018 r. wyboru tzw. sędziowskiej części KRS nie jako organy władzy publicznej o legitymacji demokratycznej wywodzonej z aktu wyboru obywateli w wyborach okresowych, tajnych, bezpośrednich i równych, lecz

wyłącznie jako członkowie grupy zawodowej. Konstytucja RP nie przewiduje i nie dopuszcza możliwości kształtowania składów konstytucyjnych organów władzy publicznej w taki sposób, tj. poprzez kooptację lub wybory w ramach jedynie jednej grupy zawodowej. Taki model KRS jest oczywiście sprzeczny ze standardem wynikającym z art. 2 i art. 4 ust. 2 Konstytucji RP (zasada demokracji).

Ewentualne próby podważenia skuteczności i ostateczności aktu nominacyjnego sędziego wprost także naruszają prawo do sądu, o którym mowa w art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, a to wobec faktu, iż stanowią próbę podważenia stabilności funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości w zakresie, w jakim realizuje on swoją podstawową funkcję, tj. rozstrzygania o prawach i obowiązkach stron (uczestników). Model procedury nominacyjnej, która została ukształtowana w Polsce na mocy Konstytucji i konkretyzującej jej postanowienia ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, w żadnej mierze w abstrakcyjnym ujęciu nie narusza prawa strony do sądu ustanowionego ustawą, niezależnego, a tym samym bezstronnego. Ewentualna weryfikacja prawidłowości rozstrzygnięcia nie może opierać się na założeniu, iż mogłaby być w dowolnym czasie podważona nominacja sędziego uczestniczącego w składzie orzekającym, przez stronę, której zapadłe rozstrzygnięcie nie odpowiada. Ocenie z kolei tego, czy w składzie Sądu brał udział sędzia bezstronny, a zatem tworzący skład niezależny, służą klasyczne instrumenty procesowe, tj. przede wszystkim regulacje odnoszące się do wyłączenia sędziego (art. 48-49 k.p.c.). Każdorazowo ocena bezstronności i niezawisłości sędziego powinna być zindywidualizowana i nie może być narzędziem podważenia skuteczności powołania, swoistego „zamrożenia” inwestytury sędziowskiej, które może służyć manipulacją składami (postanowienie SN z 3 lipca 2024 r., III CB 26/24).

Rozważania zmierzające do podważenia powyższych wniosków można ocenić jedynie w kategoriach publicystycznych. Nie uwzględniają one argumentacji natury jurejdyckiej i są zazwyczaj kreowane na potrzeby debaty politycznej, której uczestnicy zmierzają do wciągnięcia sądownictwa i sędziów w sferę politycznego zainteresowania i dyskusji. Sądownictwo jednak powinno pozostawać odporne na

takie zachowania, bowiem w przeciwnym razie będzie postrzegane jako upolitycznione.

Niekonstytucyjność ewentualnego rozumienia art. 6 Konwencji z 1950 r. w sposób wywodzony przez ETPC we wskazanych powyżej orzeczeniach została wprost stwierdzona w wyroku TK z 10 marca 2022 r., K 7/21. Trybunał Konstytucyjny uznał, że art. 6 ust. 1 zdanie pierwsze Konwencji w zakresie, w jakim: 1) pojęciem „praw i obowiązków o charakterze cywilnym” obejmuje podmiotowe prawo sędziego do zajmowania funkcji administracyjnej w strukturze sądownictwa powszechnego w polskim systemie prawnym – jest niezgodny z art. 8 ust. 1, art. 89 ust. 1 pkt 2 i art. 176 ust. 2 Konstytucji RP, 2) przy ocenie spełnienia warunku „sądu ustanowionego ustawą”: a) dopuszcza pomijanie przez Europejski Trybunał Praw Człowieka lub sądy krajowe przepisów Konstytucji, ustaw oraz wyroków polskiego Trybunału Konstytucyjnego, b) umożliwia samodzielne kreowanie norm dotyczących procedury nominacyjnej sędziów sądów krajowych przez Europejski Trybunał Praw Człowieka lub sądy krajowe w procesie wykładni Konwencji - jest niezgodny z art. 89 ust. 1 pkt 2, art. 176 ust. 2, art. 179 w zw. z art. 187 ust. 1 w związku z art. 187 ust. 4 oraz z art. 190 ust. 1 Konstytucji RP, c) upoważnia Europejski Trybunał Praw Człowieka lub sądy krajowe do dokonywania oceny zgodności z Konstytucją i Konwencją ustaw dotyczących ustroju sądownictwa, właściwości sądów oraz ustawy określającej ustrój, zakres działania, tryb pracy i sposób wyboru członków Krajowej Rady Sądownictwa - jest niezgodny z art. 188 pkt 1 i 2 oraz z art. 190 ust. 1 Konstytucji RP.

Na mocy Konwencji ETPC nie dysponuje kompetencją do oceny i formułowania wniosków o przepisach prawa państwa – strony Konwencji, w tym w szczególności o normach ustrojowych wynikających z przepisów konstytucyjnych tego państwa. W przypadku konfliktu w tym zakresie między prawem polskim a europejskim (orzeczenie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej albo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka) dla sądu polskiego pierwszeństwo ma orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego (zob. wyroki TK: z 7 października 2021 r., K 3/21; z 24 listopada 2021 r., K 6/21; z 10 marca 2022 r., K 7/21). Reguły te obowiązują wszystkich sędziów (postanowienie SN z 29 stycznia 2024 r., I USK 95/23). Wynika to w szczególności z hierarchicznej budowy systemu prawa i

prymatu Konstytucji, a w jej świetle skuteczności orzeczeń TK, która wynika wprost z art. 190 ust. 1 ustawy zasadniczej. Sprzeczność taka jest w odniesieniu do możliwości i skutku oceny rzekomej prawidłowości procedury nominacyjnej sędziów oczywista. W tym kontekście deklarowany w art. 9 Konstytucji RP nakaz respektowania przez Rzeczpospolitą Polską wiążącego ją prawa międzynarodowego nie oznacza niedopuszczalności weryfikacji aktów wydanych w porządku międzynarodowym z perspektywy ich zgodności z Konstytucją. Przeciwnie, uznanie ich niekonstytucyjności nie tylko nie narusza art. 9 ustawy zasadniczej, lecz prowadzi do wniosku o tym, że akty takie nie wiążą Państwa Polskiego, jego organów i obywateli.

Przepisy statuujące prawa podstawowe, tym bardziej wówczas, gdy przyjmuje się, iż ich treść na gruncie aktu prawa międzynarodowego ma pozostawać tożsama z treścią wywodzoną z Konstytucji RP, nie mogą wypaczać sensu, a tym bardziej przybierać treści wprost sprzecznej z założeniami oraz normami ustrojowymi Konstytucji RP.

Podsumowując, Sąd brak jest jakichkolwiek podstaw do kwestionowania skuteczności powołania danej osoby na urząd sędziego z powodu rzekomej wadliwości trybu, w jakim doszło do tego powołania, wynikające z rzekomo wadliwego ukształtowania tzw. sędziowskiej części Krajowej Rady Sądownictwa.

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.). O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z art. 108 § 1, art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. w zw. z § 2 pkt 7 i § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jedn.: Dz.U. z 2023 r., poz. 1935).

[M. O]

[r.g.]

